

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ Голос адыга

макъ

1923-ро ильесим
пътхапзи
кынчелъжъагъу кынджыны

№ 92 (22301)

2021-рэ ильэс

ШЭМБЭТ

ЖЬОНЫГЪУАКІЭМ и 29-рэ

ОСЭ ГЬЭНЭФАГЬЭ ИИЭП
КЫХАТЫУТЫГЪЭХЭР ыкли
нэмькі къзбархэр
тисайт ижүүгъотшых

WWW.ADYGVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ игъээст

АР-м и Парламент

Зэштохыгъэ хъугъэхэр, пшъэрыльхэр

Тыгъасэ, жьоныгъуакіэм и 28-м, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм я LXII-рэ зэхэсигъо илагъ. Аш хэлэжьагъэх АР-м и Лышъхъэу Күумпыл Мурат, министрэхэм я Кабинет хэтхэр, федеральнэ ыкли республикэ къулукъухэм япащэхэр, нэмькіхэр. Зэхэсигъор Парламентым и Тхъаматэу Владимири Нарожнэм зэрищаагъ.

рабочэ куп республикэм щызэхэцгэйнэм фэгъэхыгъэ унашьом къэтхагъ. Аш къэралыгъо хэбзэ гэцэлкіэлэ органхамэрэ федеральнэ къулукъухэм ячылпэ къутамэхэмрэ яллыклохэр хагъэхьагъэх,

благъэхэм ахэр пхыры- щыгъэнхэ фаеу щыт. Федеральнэ Гупчэр лъеныкъо пстэумки къыддеэ, ишыклагъэмэ мылькукілэ լэпылэгъу кытфэхуу. Президентыр къещакло зыфэхъугъэхэр зэкэ хэзигъэ имылэу ыкли шуягъэ къатэу республикэм щылхырыцгъэнхэр тишъэриль шъхъаэхэм ашыц. Аш пае пстэуми тызэкъотэу тызэдээжын фае, — къытуягъ Күумпыл Мурат.

Нэужым Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарожнэр аш фэгъэхыгъэу къызэгүшүйэм, Джэпсалъэм щыгъэнэфагъэхэр

19-рэ пэшүеклорэ вакцинэм ишын фэгъэхыгъэу джэпсалъэр депутатхэм агъэхъазырыгъэу тегущыэхи аштагъ. Ар къыззуалэхэрэм япчыагъ къышыкагъ, ау джыри узэр уцужынным пэчийж, цыифэу сымаджэрэр бэ. Вакцинэм нэмькі хэкылпэ зэрэцьмылэр къыдалтынэу, ежхэм япсауныги, яшылэнныги, ялахыл-гупсэхэм ягупшилсэнхэу депутатхэм республикэм исхэм зафагъаз.

Мы уахтэм чылпэ 31-мэ вакцинэр ашыхальхээ, кошырэ гупчэу түмэлоф ашлэ, къэралыгъо фэло-фашихэм япортал

Повесткэм щагъэнэ- фагъэхэм атегущылэнхэр рамыгъажьээ ар Къэралыгъо Советын — Хасэм идепутатхэм ацэ- кі УФ-м ыофшлэнхэм и Лышхъуягу, УФ-м и Общественнэ палатэ хэ- тэу, АР-м итхаклохэм я Союз и Тхъаматэу, Адыгэ- им, Къэбэртэе-Бэлькъар ыкли Къэрэшэе-Щэрджеэ республикэхэм янарод- нэ тхаклоу Мэшбашэ И- хъакъ ыныбжъ жьоныгъуакіэм и 28-м ильэс

91-рэ зэрэхуугъэм фэш фэгушуягъ.

Нэужым УФ-м и Президент УФ-м и Федераль- нэ Зэlyuklэ фигъэхыгъэ Джэпсалъэр пхырыщыгъэ зэрэхуурэм АР-м и Лыш- хъуягу Күумпыл Мурат къытегущылар. Прези- дентым и Джэпсалъэр зи- гугуу къышишыгъэхэм къафижээжызы, зэпа- хырэ узэр дунаир зэлтын- зыкгуу үүж анахъяулоф зидэшэгъэнхэ фаг- хэр, экономикэм хэхъо-

ныгъэхэр егъэшыгъэнхэм, цыифхэм гъотэу ялэр на- хыбэ хъуным, псауны- гъэм икъэухумэн, къэлэ- цыкылэ зэрыс унагъохэм 19-рэ пэшүеклорэ вак- цинэм ишын фэгъэхыгъэу джэпсалъэр депутатхэм агъэхъазырыгъэу тегущыэхи аштагъ. Ар къыззуалэхэрэм япчыагъ къышыкагъ, ау джыри узэр уцужынным пэчийж, цыифэу сымаджэрэр бэ. Вакцинэм нэмькі хэкылпэ зэрэцьмылэр къыдалтынэу, ежхэм япсауныги, яшылэнныги, ялахыл-гупсэхэм ягупшилсэнхэу депутатхэм республикэм исхэм зафагъаз.

Мы уахтэм чылпэ 31-мэ вакцинэр ашыхальхээ, кошырэ гупчэу түмэлоф ашлэ, къэралыгъо фэло-фашихэм япортал

пшъэрильзэу ялехэри афа- гъэнэфэгъахэх.

— Къэралыгъом ишацэ Джэпсалъэм къышыхи- гъэшгъэхэм ягъэцэлэн пэлээ къихъэ илэп, охтэ

пхырыщыгъэнхэм ишы- къэлэ хэбзэгъэуцгъэхэм 19-рэ пэшүеклорэ вак- цинэм ишын фэгъэхыгъэу джэпсалъэр депутатхэм агъэхъазырыгъэу тегущыэхи аштагъ. Ар къыззуалэхэрэм япчыагъ къышыкагъ, ау джыри узэр уцужынным пэчийж, цыифэу сымаджэрэр бэ. Вакцинэм нэмькі хэкылпэ зэрэцьмылэр къыдалтынэу, ежхэм япсауныги, яшылэнныги, ялахыл-гупсэхэм ягупшилсэнхэу депутатхэм республикэм исхэм зафагъаз.

Мы уахтэм чылпэ 31-мэ вакцинэр ашыхальхээ, кошырэ гупчэу түмэлоф ашлэ, къэралыгъо фэло-фашихэм япортал

(Иклюх я 2-рэ н. ит).

Зэштохыгъэ хъугъэхэр, пшъэрыльхэр

(Икъех.)

лахь зышыгъэр нэбгы-
ре 27811-рэ мэхъу, тури

зыхальхыагъэр 21136-рэ.
2021-рэ илъэс бюд-
жетыр ильэсүм иапэрэ

квартал гъэцклагъэ зэрэ-
хуугъэми мы зэхэсигъом
щытегущыагъэх.

финансхэмкээ иминист-
рэу Виктор Орловым къы-
зэриуагъэмкээ, бюджет
ахъщэмкээ зэштохыгъээн
фаеу апэрэ кварталын-
кээ агъэнэфэгъагъэхэр
гъэцклагъэхэ хуульэ. Нахыбэу социальнэ лъзны-
къом епхыгъэх учреж-
денихэм яыгъын зыпэ-
люхыагъэр. Ар сомэ миллионы 3-рэ мин 720,8-рэ
мэхъу.

Цыифхэм яфтыныгъэ-
хэр къэухумэгъэнхэм-
кээ АР-м и Уполномо-
ченнэ блэкыгъэ 2020-рэ
ильэсүм юфу ышыагъэр
къызэфихысыжыгъы мы
юфу зыгъэцакъэрэ Анатолий
Осокин. Аш къы-
зэриуагъэмкээ, икъигъэ
ильэсүм пстэумкын нэ-
бгырэ 363-мэ Уполномо-
ченнэ иаппарат зы-
кыфагъэзагъ. Ахэм ашы-
щэу 104-мэ тхъаусыхэ
тхылхэхэр къатыгъэх,
адрэхэм предложение

зэфэшхыагъхэр къыра-
хыилагъэх, яфтыныгъэ-
хэр афызэхэфыгъэнхэу,
юридическээ 1эпилэгъу
аратынэу къыкэлэгъу.

Нахыбэу 1эпилэгъу зи-
щыклагъэхэр пенсионер-
хэр, ветеранхэр, сэкъат-
ныгъэ зиэхэр ары. Ана-
толий Осокиним къы-
зэрхигъэшыгъэмкээ, со-
циальнэ фитыныгъэхэу
ялэхэр зэрэукъуагъэхэм
епхыгъ тхъаусыхэ тхыль-
хэм янахыбээр.

Депутатхэр икъигъэ
2020-рэ ильэсүм къэра-
лыгъо программэхэм къа-
дыхэлтыгъэхэр гъэцэ-
клагъэ зэрэхуугъэхэми
тегущыагъэх. Пстэумкы
программэ 22-рэ рес-
публикэм Ѣыпхырашигъ. Ахэм
апэлханэу агъэ-
нэфэгъагъэр сомэ милли-
ард 32,3-рэ, сомэ милли-
ард 31,3-рэ гъэфедагъэ
хуугъэ. Аш Ѣыщэу сомэ
миллиард 14,3-рэ феде-

ральнэ бюджетым къы-
ххыгъ, сомэ миллиард
16,7-рэ республике ахъщ.

Джащ фэдэу бюджет
процессым, АР-м и Лы-
шхъэ, Къэралыгъо Со-
ветым — Хасэм идепу-
татхэм яхэдзынхэм, пас-
сажирхэмэх ахэм ябагж-
рэ язщэн, къэралыгъо
мылькум игъэлорышлэн,
нэмыкхэм афэгъэхы-
гъэхэхэзэхуугъэхэм,
АР-м и Конституции ия
76-рэ статья, зэхъокы-
ныгъэхэр афшыгъэнхэм
афэгъэхыгъэ законхэм,
законопроектхэм атегу-
щыагъэх, апэрэ ыкы ятко-
нэр еджэгъухэмкээ ашта-
гъэх. УФ-м инэмькы субъ-
ектхэм яхэбзэиххуухъэ
органхэр къещакло зыф-
хуугъэхэми атегущыэхи,
адырагъэштагъ.

ХҮҮТ НЭФСЭТ.

Сурэтхэр А. Гусевым
тырихыгъэх.

Юфыгъо зэфэшхыагъэр къыщаIЭтыгъэх

АР-м экономикэ политикэмкээ и Координационнэ совет изэхэсигъоу
тыгъусасэ Ѣыгъагъэм 2020-рэ ильэсүм республикэм товархэр къызэрэ-
щыдагъэкыгъэхэм, юфшэнхэмрэ фэл-фашэхэмрэ зэрэшагъэцэк-
гъэхэм япхыгъе юфыгъохэм щахэпльагъэх. Адыгэ Республикэм и
Лышхъэу Къумпыл Мурат пшъэрыль къызэрэфишыгъэм тетэу АР-м
ивице-премьерэу Сапый Вячеслав зэхэсигъор зерищагъ.

Адыгейим и Лышхъэ тапэкээ
мэзэу-митоу хигъеунэфыкы-
гъагъ республикэм хэхъоны-
хэ эгъэшыгъэнхэмкээ нэкъокъо-
ным мэхъанэшхо зэрилэр. Мы
льзэнхыомкээ хабээм икъулы-
хуухэм яофишэхэм зызэра-
гъэчанын фаер Урысые Фе-
дерацием и Президент и Ука-
зэу 2018 — 2020-рэ ильэсхэм
нэкъокъоным зегъэушъомбгү-
гъэнхэм тегъэпсхъэгъэ планыр
зыщуххэсигъэм Ѣыгъэнэфагъ.
А пшъэрыльхэр гъэхъагъэ

хэльэу гъэцкэгъэнхэм пае
2018-рэ ильэсүм ибэдээгогу
Федеральнэ антимонопольнэ
къулыкъумрэ АР-м иминист-
рэхэм я Кабинетрэ зэдэлжэз-
нагъэ зэрэздырэгэштэхэмкээ
зэзэгтынгъэм къэтхэгъагъэх.
Нэкъокъоным Адыгэ Республикэм
зыщегъэушъомбгүгъэнхэмкээ
гъогу картэу 2019 —
2021-рэ ильэсхэм атэлтигъэхэр
зэхагъэууцагъ.

АР-м экономикэ хэхъоны-
хээрээ сатыумрэкэ иминистрэу

Шэуджэн Заур къызэриуагъэм-
кээ, мы лъзэнхыомкээ гъэхъэ-
гъэ шүкляхэр ашыгъэх. 2019-
рэ ильэсүм Адыгейим я 45-рэ
чыгылэр ыубытгыгъ, 2018-рэ
ильэсүм я 58-рэ, 2017-рэ иль-
эсүм я 82-рэ чыгылэр ыыгыгъ.
2020-рэ ильэсүмкээ къэххэр
шэхэу нафэ къэхъущых.

Пандемиим зызэриушъомб-
гүгъэм емьльтыгъэх гъэрекло
республикэм итовар бэдзэр
33-мэ нэкъокъоным зырагъэу-
шъомбгүгъ. Къэлэцыкъухэм

языгъэпсэфынкээ ыкы ахэм
япсауныгъэ гъэпйтэгъэнхэмкээ
ары юфхэр къазыщыдэмхуу-
гъэхэр.

Джащ фэдэу зэхэсигъом
шыхагъэунэфыкыгъэхэр
предпринимательхэр яофишэн къэгъэгү-
шүгъэнхэмкээ, цыифхэр бизнес-
сүм къыхэцгээнхэмкээ юфхэр
льгээкотэнхэ зэрэфаэр.

Инвестициехэр шъольырим
къызэрхалхъащхэм, мэхъанэ-
шхо зиэ проект заулэмэ яхы-
рырышынкээ 1эпилэгъу къазэр-
гэгээтиштим яхыгъэ ю-
фыгъохэм ахэлгээгъэх. АР-м
экономикэ политикэмкээ и Ко-
ординационнэ совет иунашьо-
кылэ ОО-у «Ингка Сентерс Рус
Пропрети А» зыфиорэм ипро-
ектэу сатыу гупчэу «МЕГА
Адыгейим» ишынрэ игъэкэ-
жынрэ япхыгъэр анахъуу
зынаэ зытырагъэтышхэм ах-
гъэхъагъ. Чэзыу-чэзыуу посэу-
лэхэр компаниим зитгүпхэ-
кээ, мылькоу къаалэхъэрэм
тыралхъащт хэбзэхъынкээ

фэгъэктэнэгъэхэр къафашы-
щых.

АО-у «Красная поляна»
зыфиорэм инвестиционнэ
проектэу экокурортэу «Лэгъо-
Накъ» ишын тэгээлсэхъагъэ-
ми мэхъанэшхо ратыгъ. Джащ
фэдэу нэмькы инвесторми —
ОО-у «Агробиохимическая
лаборатория» зыфиорэм чы-
гухэрмэ къэххэрэмэ анализхэр
зэрхахыщхээ автоматаизирован-
нэ линиемрэ лабораториремэ
ягъэпсынкээ хэбзэ къулыкъухэр
1эпилэгъу къафхэууцых. юфшэ-
пилэ чыгылэр 18 аш Ѣызэхашщэх
сомэ миллиард 22,4-рэ хуурэ
инвестициехэр къахалхъащых.

Зэхэсигъом икъех Сапый
Вячеслав аш хэлэжьаагъэхэм
анаэ тыраригъэдэгэй инвести-
циехэр нахыбэу шъольырим
къыхалхъащхэм, инвесторхэм
юфшэнхэмкээ амалхэу ялэхэр
нахышуу шыгъэнхэм, адми-
нistrativnэ, инфраструктурэ
пэриоххэр тэхижыгъэнхэм
мэхъанэшхо зэрялэм.

Зэхэсигъо ялагъ

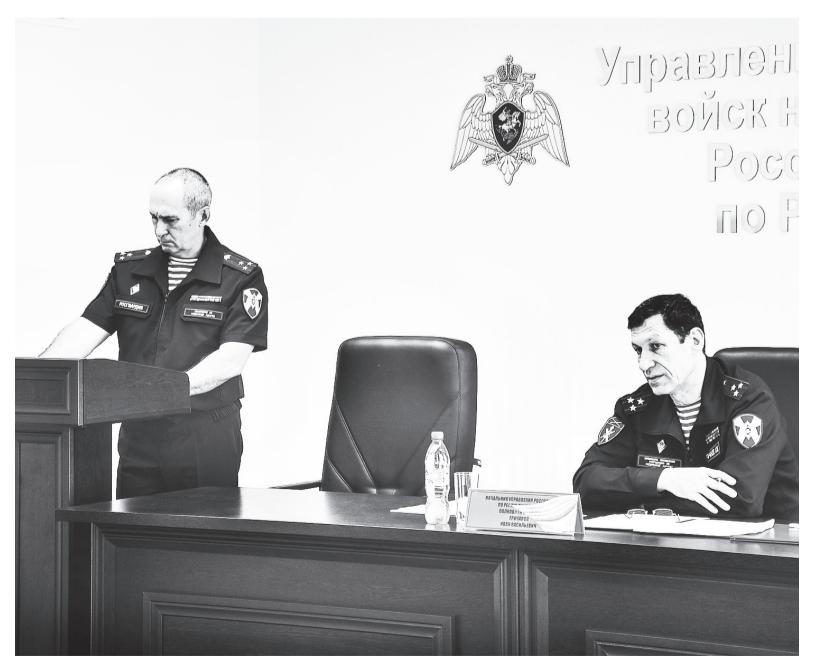
Адыгэ Республикэм Росгвардием и Гъэлорышланлэ мы мафэхэм зэ-
хэсигъоу ялагъэр зерищагъ аш ипащэу, полицием иполковникэу
Иван Гричановым. юфхъабзэм хэлэжьаагъэх СОБР-м, ОМОН-м,
хэушхъэфыкыгъэ пшъэрыльхэр зиэ авиационнэ отрядын, внедом-
ственнэ ухумэнным якулыкъушэхэр.

Юфыгъо зэфэшхыагъхэм зэ-
хэсигъом аштегущыагъэх.
Терроризмэ пешуеклогъэнхэм-
кээ юфхъабзэхэу зэхашхэрэх,
внедомственнэ ухумэнным
икъулыкъушэхэм пшъэрыльхэр
зыфагъэууцыхъэрэх, ахэм зэ-
рафхэзэхэрэх Росгвардием и Гъэлорышланлэ
иштаб пащэм иапэрэ гуадзэр,
полковникэу Андрей Михайловыр.

Гурт ёджалхэхэр, къэлэцыкъу
ыгылэхэр ыкы гъэсэнгъэм
инэмькы учрежденихэр Ѣынэ-
гъончэнхэм пае ашлэрэ юфхъ-
м къитетгущыагъагъ лицензионнэ-раз-
решительнэ юфшэнхэм игупчэ
ипащэу, полицием иполковникэу
Игорь Нечаевыр.
Гъэсэнгъэм иобъектхэу рес-
публикэм итхэр терроризмэ
пешуеклогъэнхэм фэгъэхыгъэ

юфшэнхэм зэхашхэрэм ягугу
къышыгъэгъ вневедомственнэ
ухумэнным ипащэу, полицием
иполковникэу Андрей Власовыр.
юфхъабзэм нэмькы юфы-
гъохэм аштэглэхъагъэх. Зэхэ-
сигъом икъех Иван Гричановым
кулулыкъушэхэм пшъэрыль гъэ-
нэфагъэхэр афигъэууцыхъэх.

ДЕЛЭКЬО Анет.

«Цыфхэм яшІоигъоныгъэкІэ зыхарагъэлъхан фае»

Зэпахырэ узэу коронавирусыкэу «COVID-19-м» пэшүеклорэ вакцинэр зэклэми зыхальханыр шокл зимијэ юфэу шыгъэнэр УФ-м и Президентэу Владимир Путиним ыдагьэп.

— Цыфхэм яшІоигъоныгъэкІэ зыхарагъэлъхан фае, — ыуагь къэралыгъом ишаа. — Прививкэр зэрэцьыклагъэр, ар амышиимэ зэпахырэ узым щынааго къызэрритырэр ежхэм еж-ежырэу къагурыон, зэхашыкын фае.

Цыфхэм яшынэгъонччагъэ, ахэр къэхухумэгъянхэр, яшынэгъэ, япсауныгъэ къызэтегъенэхэр зэхажыгъэнэр шхъериль шхъялэу

зэрэцьытэр эпидемием къызэрригъэнэфагъэр къыхигъещизэ, коронавирусым зызериушомбгуурэр къэгъэуцуугъэнэр шокл зимијэ юфэу зэрэцьытим, «коллективнэ иммунитетыр» гъэпсыгъенир хэкыпэ закъоу зэрэхуурэр Президентым кийгэтихыг.

— Зэклэми джыри зэ шьюегупшигээнэу сышольпээу. Урысынам къышашыгъэхэвэ вакцинэхэм

яшуагъэ къызэрэклорэр нэбгырэ миллион пчагъэу зыхязыгъэлхэгъэхэм къаушыхъатыгъ. Тивакчинэхэр анахь цыхъэшэгъух ыкыи щынэгъонччэх. Специалистхэм ар къыхагъэччы, ахэм яшошхэр къидэтэжкугъэлъйтэх. Вакцинэр зыхязыгъальхээмэ зышлоигъохэм алаа амал пстэури Ѣыл, — захынфигээзэгээ Владимир Путиним Урысынам Ѣылсэухэрэм.

Гъогухэм атырагъэуцуагъэх

Лъэпкэ проектэу «Щынэгъонччэх ыкыи шэпхъэшшухэм адиштэрэ гъогухэр» зыфиорэм ишуагъэкэ Адыгэ Республиком игъогухэм атет лъыплъэн амалхэм ахагъэхъон альэкигъ.

Мы уахътэм ехъулэу гъогурыкыоным ишапхъэхэм япхыгъэ укъоныгъехэр къыхэзигъэшчирэ камэрэ 95-мэ юф ашлэ.

Ахэр джыре шэпхъэшшухэм адештэх, гъогухэм ашхъурэ-ащышшэрэм зэлъимьюу лъыплъэнхэм фытехъэпсихъагъэх. «Урган-Юг» зыфиорэ лъэпкыим фэдэу комплекс 57-рэ ыкыи «Арене» зыфиорэм фэдэу 38-рэ тигъогухэм атырагъэуцуагъэх.

2020-рэ ильэсэй мы лъэпкэ проектын къыдыхэлтыгъа Адыгэим ишхъолыр кэу камэрэ 56-рэ щагъэуцуг: федеральна мэхъанэ зиэхэм — камэрэ

32-рэ, шхъолыр мэхъанэ зиэхэм — 5, чылгэхэм — 19.

— Фото-видеофиксацием исистемэ зыкэ республикэм ишхъолыр щагъэпсийн паа икыгъэ ильэсэй, мэлыльфэгъум «АР-м гъогурыкыонир щынэгъонччэнэмкэ и Гупчэ» агъэпсигъ. Чылгэ зыгъэорышшэжыгъипэ органхэм къалахыжхи, камэрэ 39-рэ Гупчэм зыгъэорышшэнхэу хагъэхъажыгъэх, — elo гупчэм идиректорэу Д. Аргун.

Лъэпкэ проектэу «Щынэгъонччэх ыкыи шэпхъэшшухэм адиштэрэ гъогухэр» зы-

фиорэм хэхъэрэ шхъолыр проектэу «Гъогу хъызметым хэхъоныгъэ ышынам изэхэт амалхэр» зыфиорэм къидыхэлтыгъа сомэ миллион 98-рэ 2021-рэ ильэсэй къатупщишт. Аш ишуагъэкэ камэрэ 19 ыкыи автомат шхъялэм тетэу хъылзэшэхэе автомобилхэр зыщащчирэ зы чылгэ агъэпсигъ.

Тызхэт ильэсэй, мэлыльфэгъум автомобиль гъогоу А-146 «Краснодар — Верхнебаканский» зыфиорэм къудажэу Адыгэякэм икъэгъэзэгъу дэж камери 2 тыгъэуцуагъ. Адрэ камэрэ 17-у гъогурыкыонир ишапхъэхэм япхыгъэ укъоныгъехэр къыхэзигъэшчирэ бэдээгээзэгъу мазэм ыкээм нээс агъэуцущчирэ.

Хъылзэшэхэе автомобилхэр зыщащчирэ пунктыр автогъогоу «Красногвардейское — Улап — Зарево» зыфиорэм, селоу Еленовскэм игъунэгъоу, щагъэпсигъ. Мы уахътэм ехъулэу проектнэ юфшэнхэр маклох, ильэсэй екыфэ ар аухышт.

ІШЬЫНЭ Сусан.

Адыгэири хэлэжьэшт

Я 5-рэ урысые полумарафонэу «Забег.РФ» зыфиорэм къэралыгъом икъэлэ 85-рэ хэлэжьэшт. Ахэм ашыщ Мыекъуапэ. Шоигъоныгъэ зиэл пстэури аш къырагъэблагъэ.

Жъоныгъуакім и 30-м Адыгэ республике стадионым юфтхъабзэр щырагъэжьэшт. Хэлэжьэн гүхэль зиэхэр жъоныгъуакім и 28-м сыхъатыр 12-м къыщехъэжьагъэу 20-м нээ ыкыи жъоныгъуакім и 29-м сыхъатыр 10-м къыщехъэжьагъэу 18-м нээсү урамэу Гаганиним и 7-м щатхыштых.

Жъоныгъуакім и 30-м пчэдыхъым сыхъатыр 7-м егъэжъеплэ-уцужыгъипэ къалэр, зызщизэблахъушт чылгэхэр, гъэтэлжъиплэхэр къызэуухыштых. Мэфэкшыкэм тетэу пчэдыхъым сыхъатыр 8.45-м юфтхъабзэр рагъэжьэшт. Сыхъатыр 9-м къэчэнхэр аублэштых. Метрэ 21100-рэ, метрэ 10000 ыкыи 5000 хүхэрэ гъогуранхэр къачыштых. Сыхъатыр 12-м метрэ 1000-м техъаштых.

Ныбжымкээ зэрээтекІыхэрэр:

МЕТРЭ 1000-р

Шээжъыхэр — аныбжь 7 — 9, 10 — 12

Шхъашэжъыхэр — аныбжь 7 — 9, 10 — 12

Клэхэр — аныбжь 13 — 14, 15 — 17

Пшъашъэхэр — аныбжь 13 — 14, 15 — 17

МЕТРЭ 5000-р

Клэхэр — аныбжь 16 — 17

Пшъашъэхэр — аныбжь 16 — 17

Хъульфыгъэхэр — аныбжь 18 — 34-рэ, 35 — 44-рэ, 45 — 54-рэ, 55-рэ ыкыи нахъыжхэр

Бзыльфыгъэхэр — аныбжь 18 — 34-рэ, 35 — 44-рэ, 45 — 54-рэ, 55-рэ ыкыи нахъыжхэр

МЕТРЭ 10000-р

Хъульфыгъэхэр — аныбжь 18 — 34-рэ, 35 — 44-рэ, 45 — 54-рэ, 55-рэ ыкыи нахъыжхэр

Бзыльфыгъэхэр — аныбжь 18 — 34-рэ, 35 — 44-рэ, 45 — 54-рэ, 55-рэ ыкыи нахъыжхэр

МЕТРЭ 21100-р

Хъульфыгъэхэр — аныбжь 18 — 34-рэ, 35 — 44-рэ, 45 — 54-рэ, 55-рэ ыкыи нахъыжхэр

Бзыльфыгъэхэр — аныбжь 18 — 34-рэ, 35 — 44-рэ, 45 — 54-рэ, 55-рэ ыкыи нахъыжхэр.

Хъэ гъорыклохэм чип ахагъэуцощт

Хъэ гъорыклохэр къэзыубытырэ, стерилизацие Мыекъуапээ зышырэ организацием мы мафэхэм Мыекъопэ къэлэ администрацием зээзгыныгъэ дишыгъ.

Зээзгыныгъээм къызэрэдильтэрэмкэ, хъэ гъорыклохэр къаубытыштых, ахэм язэштых, вакцинэ ахальхьащтыхыкэ стерилизацие ашыщтых, мы фэофашшэхэр агъэцэкэфэ приютым мэфэ 38-рэ ахэр щагъыщтых, чипхэр ахагъэуцонхэшт, атлупчыжыщтых.

Псэуплэ-коммунальнэ хъызметым и Гъэйорышланлэ къызэртирэмкэ, Мыекъуапэ иобшественнэ чылгэхэм мэкьюогъум и 1-м къыщехъэжьагъэу хъэ гъорыклохэм якъэубытын аублэшт.

Хъэ гъорыклоу гъогумэ ательхэр зэфэшхъафых, ахэм ахэтых зэрар къыозымхынхэри, ау къытебэнэн, къынцэкээн зыльэкынэу ахэтэри маклэп. Хъэхэр бэу зэхэтэу зыльэгъухэрэр псэуплэ-коммунальнэ хъызметым и Гъэйорышланлэ санитарнэ зытетым лынгэлээр отделым ителефонэу: **8(8772)52-74-74-рэм** теонхэу къэлэдэсхэм къяджэх.

Шъугу къэдгээкыжын хъэ гъорыклохэм афэгъэхыгъэ федеральнэ хэбэзгэуцугъэм 2020-рэ ильэсэй зэхъокынгъэхэр зэрэфхэхъуцхэр. Хъэ гъорыклоу къаубытын, вакцинэ халхьан, стерилизацие ашын, чип палхьаныш, къызыщаубытыгъэ чылгээм ашэжын фае. Шэпхъаклэхэм къызэрэдальтэрэмкэ, къаубытыгъэхэе хъэхэр приютым карантин щахышт, нэужум шоигъоныгъэ зиэл ратыщт, зи фэмыемэ къызыщаубытыгъэ чылгээм ашэжышт.

Зыми имьеу гъогум тет хъэм ышэштыхыр къэшэгъуай. Цыфхэмкэ Ѣынагъо зытэлхэхэе хъэхэр цакъэхэрэр къатупшыжыщтхэп. Джаш фэдэу хъэ зиэл бысымхэми япсэушхъэ гъогум тетэу, зэрар цыфмэ къафихы зыхъукэ, администривнэ пшъэдэкыж тиральхьашт.

ДЕЛЭКЬО Анет.

Иүсэхэр гум лъылэссыштыгъэх

Зэльашаарэ адигэ усаклоу Пэрэныкъо Розэ псаоу кытхэтыгъэмэ, жьоныгъокъэ мазэм ыныбжь ильес 80 хүщтыхъэ. Тхъэм бэгъаша ымышыгъэми, мы дунаим пкэнчъе ар тетигъэу зыми кытошъунэпштын.

Розэ цыфышию щытыгъ, игуфэбагъэ зэкІёми альигъЭсү шІоингъуагь. Урамым рэкІоми, телевизорым еплъими, чыыг тхъапэхэм яІушъэшъэ макъэ кІэдэІукІыми, зыгорэ ехъэми — зэкІёми усэхэр, орэдхэр ахишЫкІынхэ ыльэкІыштыгъэ.

... Пэрэнүкъо Мыхъутаррэ Хъаджэ-
къыззэрэ шъэожыны 5-у зэдагьотыгъэм
ыуж 1941-рэ ильэсийн ижъонигъоктэ
мазэ ашхъацахэр плъыжыбзэу пшъэ-
шъэжые зэттуазэхэр — Зоерэ Розэрэ
— къафэхъугъэх. Зыми ыгу къихъаныеп
ахэм языр Адыгейим имызакью, Темыр
Кавказми щызэльашээрэ цыфэу хъуныр.

Хэгээгүй зээшор хызажжээм, сабыибээ зээрлээр кындаалтыи, Мыхуутарээ бронь нь кырартыгъагь нахь машэми, заомын хуягъяа, аш ыүүж ышкээ Муратэрээ (нэүжүүм зэлжашаарэ адигэ усакло хүнгээр) Анзауррэ (ильэситлыг прокурорын курсхэр къезыхыгъяа) заом клоогъяа.

Мыхынтар ежээн зэхэум ишхээгүйсээ зыфиғиазы мыйрэүштэу риөгьагь: «Пыш-шээжьехэр хыбыг цыклюх, къэмыхъун-хэм съитечныихъе, ау шаохэм унаэл атгэльт, ори зыфэсакыжь. Хэт ышлэра, тызэрэмьлэгъужынкі хүн», — а гүщүйхэм ауж лыр нэку-нэпс къэхъу-Гагь.

Ильяспилэ фашист мэхъаджэхэр зэхижээтакъохээ, Мыхъутар пхъашэу зэуагъэ. Заор ыклем зыщыфэклощтым ячылэ гүунэгьоу Хъальэкъуа щыщ лыгорэм ар lykIэгъагь. Дунаир афэмыхъу-жэу тлуря гушлögъагъэх, пытэу lappл эзращэкъыгъагь. Ягупсэхэр, ячылэ дэсхэр агу къягъэкъыжыгъагъэх. Зэгокыжынхэ зэхъум Мыхъутар есэмэркъэузэ ашрилогъагь: «Мары пльэгъун уапэ чылэм сыйгинэмсийжкылэ, пшынэр сыйгэу сыйкызыппэмсийжкылэ».

Күвэлжылымын волынтоо». Ау а гүшүйэхэр къэштыпкъэжынхэу хульгээп. Теклоньгэшхор къэсынкээ мэфэ заулэх ехүү къэмүнэжыгыгээ, лагымэу къэуагъэм Мыхыттар зыдихыгээ. Зэши-щмэ ашыщэу Мурат закыу къэзгээ-зэжжынэу зинасып къыхыгыгээр...

Зээжилүүлж ишгэсэн хувьхын вор...
Зэтгэээз шийшгээжээс цыкликхэм
Тхъэм ыншүүлж къашифи, къехъугъэх,
аль э төуцугъяэх. Зое янэкиэ лэплигэйшүүлж
хувьхэ, унэмкии, хъызмэт тохижемкии
дээштэгъяэх. Розэ тхыльхэм нахь да-

дэлгүүртэй вэ. Төсвийнхэн нахь да хыхынштыгээ. Ар ублэгээ классхэм арысыг зэригжкүүхээ гүшигэхэр дахэүү зэпигьеуцохэй кызырыгтажьэм. Ааруул классым кыдисхэр кыдэхъяащынхэм төшнүүхээти, псыхъом чьэти, чын псыгт гээдэг нийтийн цыкликлэгээ гүшигэхэр пшахъом тыритхэштыгээ. Кыдеджэхэрэм ашыг горэ псыхъом кьячэу зильгэгүүкэ, пшахъом тыритхажьэр зэкээ псынкэу тыригээжжынштыгь, зигто имыфэгээ сатырхэр шээжжьехэм аульгуштыгъэх ыклийн кыдэхъяащыхээзээ кыраштыгээ: «Шыуеплъыба зэ усээ

зыфиорэр къыдегъэкы. Дунаим зехыжым үүж сборникуу «Бег времени» зыфиорэр къыдагъэкыг.

Творчествэм пылъ бзылтфыгъэм иштыэнгъэ къэгъезап! фэзыышыгъэр къэрэшэе усаклоу Суюнчев Азamat ары. Шуульэгъумрэ орэдымрэ зэлшаштэгъэ. Розэ мэкъэмэ дахээр киуукынштыгъэх, ау зы нотэ закуузымыш! рэром сыйдэущтэу а мэкъамэхэр тхяпэм ригъекүштх?! Цыф шағыу Алексей Полянскэр Тхээм ыпэ къыгъэкыг. Орэдусынымкэ. Розэ итворчествэ чып! гъэнэфагъэ ашигшиубытыгъ. Полянскэм мыш фэдэ хэккын-п! юфым къыфигъотыгъагь: Розэ орэдышьор магнитофоным тыритхэшт, ежь Алексей ар нотэхэм аригъекүшьшт.

иорэдхэр кыышаоштыгъэх, концертхэм ашыгуу штыгъэх. Цыифхэр щитхэу «Ти Роз» алоэз. бэрэ йэгү фытеоштыгъэх.

Роз» аттас, бэрэ түгийн фытеощтыг вэх.
Роз цыфрышо щытыгь, игуфэбагъэ зэкэмэй алтынгээсэй шлоигтуягь. Урамын рэкюми, телевизорым еллэвчлийн, чыг тхъапэхэм яшьэшье макъэ кэдэлүүкы-
ми, зыгорэ ехъэми — зэкэмэй усэхэр,
оредхэр ахишыкынхэ ыльзэкиштигъэ.

бреджер ахшытыңында вільекшілігінде болады.

Усөй «Чинара» зығилорәр шүлтәрдегі мұнай-газдың табандылығынан көрсеткіштіктердің орталықтарынан жаңа мұнай-газ жүйесін тұзғалып, оның өндірісін жүргізу мүмкіншіліктерін анықтауда маңызды рөл атқарып жүрді.

Демек, 1990-жылдан бері Қазақстанда мұнай-газ жүйесін тұзғалып, оның өндірісін жүргізу мүмкіншіліктерін анықтауда маңызды рөл атқарып жүрді.

Розэ итхылтхэр цыиф жъугъэхэм агу риҳыыгъэх үкім Урысыем итхаклохэм я Союз аштарған.

Аш ֆэдизэу бэшлагьэп Розэ дунаим зехжыгыгээр. Темир Кавказым интеллигент цэнэгэшхо ышыгь. «Пэрэныкъо Розэ фэдэ тхэкlo іэпэлэсэр зэрэтхэкыгыгээр гукъэошхо тыхьхуугь, – тхяаусыхэ тхыльым кыышало lof дэзышлагъэхэмрэ иныбджэгүхэмрэ. –

ИІэпэІэсэныгъэ хигъэхъоным пае Розэ ильэситу журналист курсхэри кьеухыхыкы ыгукІэ пэблэгъэ Йофым зыреты. Хэгъэгум, ным, шЦульэгъум, кынпэблэгъэ шыфхэм афэгъэхъыгъэу усэхэр зэхельхъэх.

Музыкальное искусство хэшык! фызиэхэм Розэ иорэдхэр агу рихыгъэхык! Къэрэцэе-Щэрджэсийм ирадио ахэрбэра къыргызчаочтыгъэх

Адыгейим фэшыпкъэгэ цыфхэм ар зэу ашыщыг. И Хэгъэгу гупсэ, къызыхъугъэ лъэныкъом, цыфым шулъэгъо афыриэр, адыгэ шэн-хабзэхэм ядехагъэ итворчества зарэлсау дхыракъы»

Тәхүтәмымъык район тхыльдажап!әм илоғышшәхэм Розә фәгъэйхүгээ пчыххәзеххүсүн сүйнүүлгөн иткүнчүмүн сүйнүүлгөн.

Ахэм ятворческэ зэдэлжээнэгээ
күеухышуухэр фэхүүщтигъэх. Сүүнчевым
иусэхэр Розэ орэдышшом рильхээшти-
гъэх. Джащ фэдэү нэмыгк къэрэшэе е
бэлькъар усаклохэм атхыгъэхэм мэкъа-
мэхэр къафигъотыщтигъэх. Пстэумки
орди 140-рэ фэдиз Розэ ыусыгъагь.

Азamat иусэхэр зыдэт тхылэй «Белая лебедь на синей волне» зыфиоршем къыдэхьагъэр зэкэ Розэ орэдышром рильтхэгъагь. Зыщымыщ лъепкъеу зыххэхьагъэм ыбзи дэгью зэригъешэгъагь. Зэрэ Темир Кавказэу Розэ

АКІЭГЪУ Разыет.

Тыщыагъ, тыщи ыкчи тыщылэшт

Кавказ заор заухыгъэр ильэси 157-рэ зэрэхь угъэр хылушо шапсыгъэхэм зэрэхагъеунэфыкыгъэм фэгъехыгъ.

Тятэжь пашъэхэм яшэжь тэгэльяа-
пэ. 1864-рэ ильэсүм и 21-рэ мафэ
адыгэ пстэо дунаим тетхэм агу ильшиц.
Ашыгъум Кавказ заор Кбаадэ (джы
псэупиэу Красная Поляна зыфайорэр)
щаухыгъагъ, а мафэр тимэфэччыхэм
Шлэжым и Мафэу ахэгъеунэфыкыгъ.

Шъечэ телевидением иофышэхэм я
80-рэ ильэхэм тырахыгъэгэе докумен-
тальнэ фильмээ щиш пычыгъо сугу
къекыжы. Чэць, пхэ машоу стырэм
пэмчыжьёу шыхэр Ѣшхъу. Мэксэ гохь
шъабекэ убыххэм къашышыгъэ тхва-
мыкагъом икъэбар Черен зыльекоцэ
бзыльфыгъем мигузажью къеуатэ.
Шъачэ ичыгужж къашышыгъэхэу ега-
шэм аш тесигъэхе убыххэм къизэра-
мыгъэзжыщыр ашээз, замыгъэцы-
клоу, ашхъэхэр Ӏетыгъэу зерикыжы-
гъагъэхэм итхыдэ къэзыпчыщыгъэр
Черен Хъарет. Аш ыцэ къизышагъэр
уахтэ текигъэу ары.

Черен Ибрахимэ ыпху Хъарет ильэс
83-рэ хъульяу 2010-рэ ильэсүм идуна
ыхъожьыгъ. Псышупэ щипсэущыгъ.
Апэрэ зэлукъэгъум зышхъац къэрэбим
фэдээ фыжыбээ хъулья бзыльфыгъэм
кын зээмыюу Ѣшчыгъээм ынхэрэ
зэригъэлокасагъэр ары зэкээм апэу гу
зыльитгээр.

— Сигукъекыж хыльяхэр тхылты-
пээм езгэекүнхеу сыфэягъ, ар сугу
къекиэуу къыхэкыгъ, — къиргъэжьагъ
Хъарет илотэж. — Икъоу къэсүмы-
шлэжыхъэрэр къэбархэм ахэтигъэх...
Сыпиркугъяа.

Нахыжхэм къизэралотэжкыщыгъэм-
кэ, Кавказ заом иаужырэ ильэхэм
адэжж сятахъэу Хъущт Зэчэрье кіэлэ
Іэтахъоу Черен лаакъор зышыпсэущыгъэ
чыпилэу джы Тыгъэмьып зыдэшысүм
дэжж къики льэсэу Tlyapsэ къекиогъагъ.
Гъогур зэрэмылагъэм имызакъоу Ѣш-
нагъоу Ѣштыгъ. Ашыгъум Хаджыкъо
щипсэущыгъэ Шыяхъ унагъохэм ашыц
клалэр зэриубытлыгъагъ. Къоджэдэсхэм
шлэхэу ясегъагъ, Зэчэрье жьеу къы-
щэгъагъ.

Черенхэм яунагъо сабыйхэмкэ бай-
гъ. Хъарет 1927-рэ ильэсүм яшэнэрэ
сабыеу къехъугъагъ. Долэтрэ Саретрэ
ащ къыкъэлтыкъуагъэх. Етланэ Хъарунэрэ
Аминэтрэ къехъугъэх, цыклюхэу сабыиту
лэжьигъагъэх.

щтыгъ, — тхамыкагъо зыхэфэгъа-
гъэхэм икъэбар бзыльфыгъэм льигъ-
куюатэштыгъ.

Гумэкыгъошко зыхэхтээр джыри нахь
къэзгэлэштыгъэр заоу къежагъэр ары.
Ioof зышштыгъэх цыфхэр фронтим
хъульягъэх, ахэм ачыпэе кіэлэ-гъуалэхэр
рагъэуцаагъэх.

— Чыгур ужъон фэягъэ, етланэ улхы-
ныш, лэжьигъеу къекыгъэр Iупхыжын
фэягъэ, — ыгу къекыжыщтыгъэ Хъарет
яшыкъагъэр. — Классибл къэсүхыгъэ
къодыу тракторым сүтэйсэхъэгъагъ.
Техникэм хэтшыкырэ Ѣшагъэп, ау
чэць мафи губъом тыкъимыкъеу хъу-
щтыгъ. Мафэ горэм сиакъыл сицьиуа-
гъеу тракторым сицьырагъотэжыгъагъ.

Хъарет дунаим тетыфэкэ Казахстан
шильэгъуугъэ унхэр, цыфхэр, гъогухэр,
мафэ къэс ащэчыштыгъэ хъазабыр
зэхэууфыгъэгъэу ынэгу къыкъэуцошты-
гъэ. Илахыли, иунагуу хымэ чыгум
къизэрингагъэр, ильэс 15 нахь
зымынъыж бзышшэжжыс зы тхама-
мафэм къыкъоця яни янэшыпхуури зэ-
ригъэтильхыгъэхэр Ѣшгүпшагъэхэм.

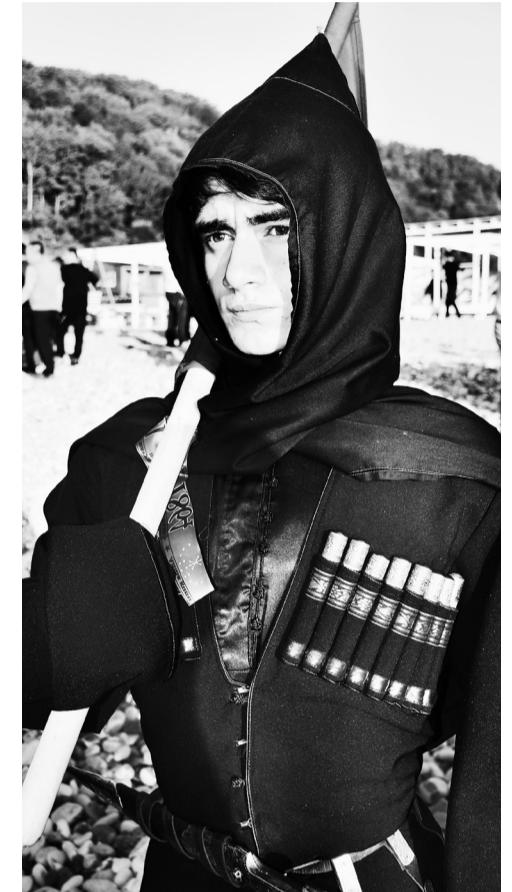
Зэоуж лъэхъаныр Хъареткэ нахь
псынкэ къэхъуягъагъ. Унэгъо хъызмэт
зэригъэеъотыгъ. 1948-рэ ильэсүм сабий
цыклюиту илэу къызщыхъуягъэ чылэм
ошэдэмышшэу къыгъэзжынэу рихъу-
хы, къекъожыгъагъ. Зышыпсэунху уни
Ioofшапли ямылэу, илахылхэм, игъунэ-
гъухэм сабыитууригъусэу ахэсхэу ильэс-
хэр къуагъэх. 1960-рэ ильэсүр ары
Хъарет ежж иунаеу фэтэр хабзэм къы-
зыритыгъагъэр. Изакъоу ишшэшитуу
ыпшүү, ашшээрэ еджаплэхэр къаригъэу-
хыгъэхэр.

Галинэрэ Людмилэрэ янэ къинэу
ылтэгъуягъэр къагурылээ, альэкъицтим-
кэ къыдэлгэх. Митхъэгъэ бзыльфы-
гъэр ыш-ышыпхуухэм, ильфыгъэхэм,
иунагуу пае зэрэшыгъагъэр къагури-
штыгъ. Къифэсакыгъагъ, ренэу аналэ
къатетыгъ.

Хъарет инэуасэхэр, къэзышэхэрэ
загъорэ зыкли зыкъиэмышхыпцирэмкэ
къеупчыхэу хъущтыгъ.

— Сэри, сицьызхэкыгъэхеми къинэу
зэптигъагъэр бэдэд, — ылоштыгъ аш.

— Шылкъэр поштмэ, сэ аш сегупшысэу
къыкъэгъэгъэп, узгээгушон гъашэлгэни
сапэки къикъыгъэп. Арэущтэ Ѣштми,

сисабыйхэр, ахэм къахэкыжыгъэхэр
синасып, сицьшыгъу. Сыд фэдэрэ кын
слыгъуягъэми, ахэм апае ушынэры өкүу,
ахэр ары сиць къыдэзыщаахэрэр.

Черен лаакъоми, зэрэшытэу убых
лэпкъыми къащышыгъэр, ахэр гъашэм
ишхъал зэрэдагъэгъэхэр ыгу маастэу
хэлтэгъ. Гъашэм къытырищаагъэхэ
ула-
гъэхэр псеуфэкэ узыгъэх.

Жъоныгъуакім и 21-м къалэу Шъачэ
ыкы Тlopce районым ашыкъуагъэхэ
цыфзэхахъэхэм блэкъигъэр зымышшэрэм
ыкы аш уасэ езымытырэм инепэрэ мафи
уасэ зэрэфимышыщтыр къащихъацьыгъ.
Лэпкъыр зышылэр шлэжыр Ѣшэф.

Адыгэхэм яшыгъо-шлэжь. Мафэ фэ-
гъэхыгъэ Ioфыгъохэр къалэм ыгъэ-
нэфэрэ Ioфхъабзэхэм ильэситуу хъульяу
ахагъеуцо. Мы ильэсүм шапсыгъэхэм
шлэжь мафэр Ахинтам къыщырагъэжьагъ,
Кавказ заом фэгъэхыгъэ мемориалым
къэгъагъэхэр тыральхъагъэх. Цыфху
къизэрхъягъэхэм шапсыгъэ «Адыгэ
Хасэм» хэтхэр, къалэу Шъачэ ыкы
Краснодар краим яадминистриацехэм
ялыхъохэр, Къэралыгъо Думэм идепу-
татэу Нэпсэу Юрэ, журналистхэр, нэ-
мыкъхэри хэтгэгъ. Шапсыгъэхэм агъэ-
льэпилэрэ чыпилэу Чыгдахэр къызщыкы-
рэм дэжж къекъолагъэхэм лэпкъыр
зыгъэгумэкъирэ Ioфыгъохэр къыщаэты-
гъэх. Аш итарих зэрэхъокы зышо-
ильхъохэр зэрэшылэхэм, лэпкъым цыф-
пчыагъэу къыхахъорэр зэрэмакъэм,
социальнэ ыкы экономичесэ Ioфыгъохэу
лэпкъым хэхъоныгъэ ышыннымкэ
пэриоху къыфхъухъэрэр зэрэшылэхэм
ахэр афэгъэхыгъагъ.

Хабээ зэрэхъуягъэу, нахыжхэм ныб-
жыкъэхэр ягъусэу хы Shyutэ Iушъом
къуагъэхэр тыральхъагъэх. Пчыхъэм шлэж-
ь мафэр Агуй-Шапсыгъэ Ѣшхагъэунэфы-
кыгъ, зы шыгъо та��ъи аш Ѣшырахъыгъ.
Нэужым адыгэ шуашэхэр зыщыгъхэ
шыуухэм лэпкъыр бурахъохэр агъэбайбатэхэ-
зэ, къоджэдэсхэр хъакъэхэр ягъусэху
Агой нэс къуагъэх, хыпсым къэгъэгъэ
блэрхэр тыратлупхъохъагъэх.

НЫБЭ АНЗОР.

Ильэси 100-м нэс, дгъэшиэн

Наукэм, техникэм хэхьоныг тагъэгушо, ашыхэрэм космосым, чыгум, хыхэм, тенджызхэм, океанхэм язэгэшлэн кызызэрэдхүрэм тегъэгушо, атомнээ электростанциехэр, искусственно гомылапхэхэр ыкчи материалхэр кыхэтэхых, ахэм адаклоу щылэнгээм цыфым ушэтэнхэр зэрэришлэхэрэм гу лытыймитэу. Нэужум ашэтэнхэм клаухе афэххүрээр къэтшэнхэм тыпиль, ахэр щыдгээзинхэм иамалхэм тальхуу. Сыда пломэ, ахэм ляпсэу яэр щымыгъэзье, ишыкігээ клаухум укынфекицтэп, уапэки улыхкотэн пльэкыщтэп.

Адыгейим иобщественность тегущызэнным феш нахынхэм я Совет кахилхэрэе тофыгъор бэрэ дгэхвазырыгъе, ишлэхеу щытыгъэр, сыда пломэ ар тэ медицинэ закъор арэп зэтхыгъэр, дгэшлэгээ ильэсхэм кытатыгъе шлэнгээм, тыхээзүүхэрэе дунаим изытти, щылэнгээр зыфэдэми, цыфым ишылэнгээ хэхьонгъе зеришырэми та��ыпкырыкыгъ. Аш даклоу кыдгурэо медицинэм изытти таатархыгъэр.

Аш пае В. Вересаевым итхильэу «Записки врача» зыфиоу мы кулыкүм испециалистхэр льшэу кызыгъэбрысырыгъагхэм – сымаджхэм фыщытыклю афырлэр, медицинэ кулыкүм иофыгъохэр, цыфым ипихике ехыгъе кынныгъохэм яшыыпкыагъе шхьэнихыгъе кызызиргъельгэхэрим имызакъо, ахэм язшохыкэ амалхэу щылэнхэр кызызиргъэнафэрэм феш – ипбулэ гущыл купкэу илэм угупшысэм икъущт. Непи ахэм тищылэнгъе чыпэ щырь.

Сабыйм икъэхүкіе мары В. Вересаевым кызызирхыхэрэр: «Гүнэ имылжжым федэу чэшчир кыхыагъе. Сабыир кызызиргъехунэу ехъэгъе бзыльфыгъем зыфэшлэжыштыгъ; палатэр кызызэлгигъаджэр ар гырьштыгъ, кыхэгъыкымэ, юлхууамбэхэр зэпкырынхэм федэу зэшүүкырыхээ; аш ишчү макэ коридори итгэе, тэлкү-тэлклю лягэу зильтити, кашъом щыкодыжыштыгъ. Къебгүкюрэ ассистентым бзыльфыгъэр лыбани, ыл кынуути, улэугъе, нэгу пшыгъе ыкчи льэлур кызыкылыштырэ нэпплэгъур тыримыхэу еупчыштыгъ: «Доктор, кысали, сылэштэп ныла?..» Джащ федэ кын, хязаб хэтэу щыфир кыхуу ыкчи ишлэнгъе егъашлэм шхъяцах нэлээ псыгъом пыл, ошлэдэмышигъехэм ашымуухумагъе.

Етлани аш кыпредзэжьи: «...Такъинк пэлчч, лъэбэкью тыйдзырэ пэлчч щынагъо горэхэр кынштыгъжэнхэ ылъэкыщт; ахэм заштытуххумэн амал тиэл, сыда пломэ, ахэр зэфэшхыафыбэ мэхъу, узидччыэн щылэх, тыйдэки ахэр щылэх. Кышьом тетхыгъе цыклоу илэм зэпаахы-

рэ кышьопль узир кыххэкын ылъэкыщт, тыркьюр адэб хүнным ишнагъо щыл, шхъаныгъупчэ үхыгъэм хэпхыгъе жэлээтагъэм (бронхитым – ред.) жээгээзүир кыкэлхыклоу мэхъу. Зэкэри мэсымаджэ: тхамыкіхэр – щыклагъе ялэм, байхэр – рэзэнгъэм, тофыгъэр – кынэу альэгъэрэ, ерыуаджхэр – тофынчагъэм, мысакхэр – мысакынныгъэм, сакыныгъе зыхэлхэр – сакыныгъэм агъесымаджэх. Хульфыгъе псаушхуу ляпцлэу хатэм тоф щызышлэштигъэм ылъэхуамбэ панэ кыххуаугъети, столняк хульгъеу, фэцым ригъээзигъ. Щагум дэтигъе шхъо клахэ ныбжыкіэр тхыцэмкіе тифи, джы ильэсих хульгъеу сымэджэшым чэлъ кыннышо хэтэу, зигъэхьыен ымьльэкіеу, сабий хульбэим фэдэу. Чиновникир уц цынэм тэлхүрэ хэсигъети, пхэл нервэм плыр-стир уз илэ хульгъеу щыл. Фабрикэ, завод зэфэшхыафхэм тоф ашызышлэштигъэх рабочхэр, лихтийхэр, типографиим чэтигъхэу пцэшто сапэм зэлжкүгъхэр кыннышо хэтхэу щылых, хадэгъум ежх. Ахэм ашыл пэлчч врачхэм агу ябгъ, «Укытэ зимылэх, пцыусых, сышууки кын сымыльэгъуным феш...» alo.

Аш фэдиз кын ылъэгъузэ кыххуу, аш фэдиз уз зыпыштылын ылъэкыщт цыфыр ехъ-ежьырэу зыфэсакыжын, иорганизмэ ишкылагъэр ылъэн ыкчи медицинэ тофыгъэм лытэнгъе афишын фае. Цыфхэм янахыбэм хэшьык афырлэр апкышил ишылаки, узхэм ар апэуцужын ылъэкынным феш юзэнхэм шлэнгээм амалэу илхэм. Джащ кыххэкы хэукуныгъэхэри – медицинэм кынпорэм джэндэжэш фыуимылхэм кызышыублагъеу ар зыкли умьштэхэным нэсэжжэу. Врачым узир кызыхкырэр кылон ылъэкыщт, аш ляпсэу илэр щыгъэзэгъянэр цыфым ыкчи обществэм зэрэпсаа яамал.

Тильэхан наукэм ыкчи техникэм хэхьонгъе ашыхэрэм, псыгъыгъипшхохэр зэрагъэпсихэрэм, атомир зэрагъэфедэрэм, шыкі-амалхэхэу алэ кыргаражхэхэрэм уз зэфэшхыафхэр кызыдахы. Наркоманир, бзыим ыкчи химическе пкыгъохэм щэнаутэу каххэкырэр, гьогу-транспорт хульгъе-шлагхэм каххэкыу пкышиольм шьобжыбэу тещагъе хульхэрэр, нэхэм, лынтифхэм, шхъякуцым, психикэм, нэмыкыбэм яхьгигъе узхэр. Етлани укытэу цыфир зэтэзийлжэрэм, врачхэм адэж клооним пэриохуушко фэххурэм а узхэр пкышиольм хэгъэжжынхэх, нэужум ахэр бгэххууынхэхэе, нах хульгъе мэхъу. Тифитынгъэхэу медицинэ тофыгъэм апашхэе бэрэ щыдгъэбрыкыхэрэм ахэм ашэштыр икъоу аригъашлэрэп, сын, дгээнэфэн фае. Узильгылэ-

Медицинэм нэмыкі шлэнгъе щылэп арэущтэу благъеу ыкчи льэнхыкъо зэфэшхыафыбэкіе цыфым лылэсэу. Тыкъэзыуцуухъэрэ дунаим изытти аш фэдизеу ельытыгъи щылэп медицинэм нэмыкі. Аш ихэхьонгъе гьогу кыгъагъэхэмкіе, розэхэмкіе ушьагъэп, нэпсыкіе ыкчи лыкіе гьэшьокыгъ.

узым икъекуаплэ агъенуфын, ар щыгъэзэгъянэм иамал кынхээхэри – тетхэм яншээхэм кынхээхэри – тетхэм яншээхэм зэкэе тетхэм аххэо, дэгхум игъунаккэе ренэу зеэти, ошо чапэмрэ чыгумрэ зыщизхэхъэрэ чылпэр, горизонтыр, льэклүйтэ.

Зэкэми тэшэ, палеолитым ыкчи неолитым ялъэхъан цыфхэм ильэс 22-м нэс нылэп агъашлэштигъэр. Гурит лэшлэгъхэм – ильэс 35-м, я 19-рэ лэшлэгъхэм – ильэс 40-м нэс агъашлэштигъ, я 20-рэ лэшлэгъхэм – ильэс 60. Кызышлобгэшшын пльэкыщт непэ ильэс 20 – 30 зынныжхыл ильэс 100 кызызагъашлэкі, гурит гъашлэм нэсэштхэу. Цыфым ильэс 115 – 120-рэ кыгъэшлэн ылъэкыщтэй альтигъ. Тинахыж лэхжэм кыашлэхы Адыгейим икъушхэе чынальхэм ашылсэхэрэм ильэс 140-рэ, аш нахыби кыагъашлэн зэрэштигъэр.

Сыда тшэн фаер щылэнгъем идэхагъе ильэсбээм кыкылцээхэтшэнхэм феш? Ушэтакхэм янахыбэм зэралтырэмкі, цыфым игъашлэ зыфэдизыщтыр программэу дунаим ткыкызытхэхъорэм кызышыублагъеу гу лытэнхытахеу тизэхшэе куоу щыгъэнэфагъеу щыт. Жыл тэхъу, сыда пломэ ткыкызыуцуухъэхэрэд джащ фэдэх – тльэгъуза цыфхэр жыл мэхъу. Аш федэ средам ткыкызыхкыныш, программахээ, щылэнгъем игъунэпкаклэ дгээпсын, дгээнэфэн фае. Наукэм ыгъеунэфыгъ цыфым

ылъэшьол куаччэу илэр ильэс 160 – 180-м атэгъэпхыаагъ. Тэркэ мэхъанэшхо ил тэри, тикилхэм, ахэм кыаклэххъажышихъэм а пкырь тымыгъэодынхэм, амал зэрилкіе дгээпхытэнхэм.

Цыфхэм яшылэкіе-псэукіе зыкъеэзэтигъянэм ыкчи Адыгейим кыщаагашлэрэр нахыбэхъуным афытегъэпхыаагъэ программэу «Лэлж нахынхыр» зыфилорэр республикэм щагъэцаклэ. Мы лъэхъаным тиросублике хульфыгъе мин 211-рэ ыкчи бзыльфыгъе мин 241-рэ щэпсэхүү. Ахэм ашыщэу зыныжжээ 90-м ехъуу гээдэгээр – 439-рэ, бзыльфыгъэхэр – 1420-рэ. Ильэс 100 ыкчи аш фэдэу нэбгыре 30-мэ кыагъашлэр. Гуритымкіе республикэм кыщаагашлэрэр ильэс 73,3-рэ, Урысыем – 72,7-рэ. Республики и Лынхууыр Күмпил Мурат АР-и и Къэралыгъо Совет – Хасэм фигъэхыгъе Джэлсалъем кыщицгъэнэфагъ 2025-рэ ильэсийм ехъулэу а пчагъэр ильэс 78-м нэгжээсээхъэн ыкчи ар кыддэххуным феш маклэ ашлэрэр. Аш фэлорышлэх щылэнгъем социалнэ ыкчи культурнэ амалхэу щытилхэр, медицинэ фэл-фашлэхэм ядэгүүгъе зэрэххээр, спортивнэ базэхэр зэрэшхыэр, санавиацием хэхьонгъе зеришыэр, нэмыкхэри.

Чылпэу зыдэшысым, хы Шуцэм ыкчи Азов хым зэрэлбла-

Күшъхъэфчъэ спортыр

Анахь лъэшхэм ашыщ

Тиъэзет кызэрэхиутыгъэу, күшъхъэфчъэ спортымкэ дунэе зэлукъэгъу Москва щыкуагъ.

«Москва и Гран-при» зыфиорэ зэнэкъюм Грециер, Италиер, Латвиер, Белоруссиер, Армениер, Казахстан, Узбекистан, Урысыер хэлжъягъэх. Спортсмен 200-м нахыбэмэ ялэпэлэсэнэгъэ трекым кыща гъэлжъягъуагъ.

Командэм хэтхэу анахь псынкэу къэчъэнхэ зильэкъыштхэр, метрэ 1000-р къэзыкъуштхэр, анахьбэу очко пчагъяр изыгъээштхэр, нэмийкхэри зэхэшаклохэм къыхагъэштигъэх.

Нэбгырэ түүрүтэй хүхэу «Мэдисон» зыфиорэ зэнэкъюм Стлашьу Мамыр хэлжъягъ. Москва щыщ спортсменымрэ Адыгэ Республикаим күшъхъэфчъэ спортымкэ иеджаплэ зыщизыгъэсэрэ Стлашьу Мамыррэ ящэнэрэ чыплэр къыдахыгъ, джэрзир къафагъэшьшошагъ.

— Урысыем күшъхъэфчъэ спортымкэ

ихэшыпкыгъэ командэ Стлашьу Мамыр хэт. Адыгейим спортсмен анахь дэгүү 10-у 2020-рэ ильэсэм къыхагъягъэхэм ашыщ. Илэпэлэсэнэгъэ зэрэхигъяхъорэм тегъэгушо, — къитуагъ Адыгэ Республикаим күшъхъэфчъэ спортымкэ и Федерацие ипащэу Анатолий Лелюк.

Нарт шъау Стлашьу Мамыр хэгъэгу юкли дунэе зэлукъэгъухэм ахэлжъенэу зегъехьзыры. Спортышом гъэхъягъэу щишырэм хигъехъонэу фэтэло.

Сурэтым итхэр: **Москва щыкъогъэ зэнэкъюм хагъэунэфыкъырэ чыплэхэр къыщидэзыхыгъэхэм афэгушох.**

Урысыем изэнэкъюм

Яшыкъутлонэрэу дышъэр къыхыгъ

Дэеу зэхэзыхыхэрэм дзюдомкэ язэнэкъюм Москва хэкум икъалэу Зеленоград щыкуагъ.

Адыгэ Республикаим дзюдомкэ иеджаплэ Кобл Якъубэ ыцэ зыхырэм зыщизыгъэсэрэ Беданыкъо Заур, кг 81-рэ, дышъэр къыдихыгъ. Мыш фэдэ зэлукъэгъухэм я 12-рэу агэрэ чыплэр тибатыр къашыхыгъ. Заур дунаим изэнэкъюм, Олимпиадэ джэгунхэу 2022-рэ ильэсэм щылэштхэм ахэлжъенэу зегъехъазыры.

Адыгейим дзюдомкэ ибэнаклоу Инна Кубиткина, кг 63-рэ, ящэнэрэ чыплэр къыфагъэшьшошагъ. Урысыем изаслужен-нэ тренерэу Беданыкъо Байзэт тибэнаклохэр егъасэх.

Сурэтым итхэр: **Инна Кубиткина, Беданыкъо Байзэт, Беданыкъо Заур.**

Нэкъубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЪ Нурбий.

Дзюдо. Къыблэм и Спартакиад

Зэдэзыгъаштэрэл лъэкъуатэ

Сурэтым итхэр: Адыгейим дзюдомкэ хэтхэр щылыкъытэ командэ ихэз

Клэеджаклохэм яя V-рэ Гъэмэфэ Спартакиадэ иятлонэрэ едзыгъо хэхъэрэ зэнэкъюм дзюдомкэ Къыблэм икъалэу Ермэлхъаблэ щыкуагъ.

2002 — 2004-рэ ильэсхэм къэхъугъэхээ клээхэр, пшашъэхэр Къыблэм изэлукъэхъэм ахэлжъягъэх. Адыгэ Республикаим ихэшыпкыгъэ командэ ятлонэрэ чыплэр къыдихыгъ. Краснодар краим икъалэеджаклохэм агэрэ чыплэр ахыгъ. Ящэнэрэ чыплэр Волгоград хэкум ибэнэкло ныбжыкъэхэм афагъэшьшошагъ.

— Адыгэ Республикаим зыщизыгъэсэхэрэ ныбжыкъэхэр Ипсыэгъу зэфхъижухээ, зэргурионгъэ ахэлзэрэ зэнэкъюм хэлжъягъэх. Аш ишлуагъэкэ хагъэунэфыкъыхэрэ чыплэхэр къыдэзыхын зылъэкъыштхэр нахьыбэ хъугъэх, — къитуагъ республикем дзюдомкэ испорт еджаплэ Кобл Якъубэ ыцэ зыхырэм ипащэу, Адыгейим изаслужен-нэ тренерэу Бастэ Сэлымэ.

Яонтэтугъэхэм ялтыгъуа хагъэунэфыкъыхэрэ чыплэхэр бэнэкло 12-мэ къыдахыгъэх. Татьяна Шаталовам, кг 52-рэ, Мигу Меланэ, кг 78-рэ, Бэгъ Аслын, кг 100, агэрэ чыплэхэр

къахьыгъэх. Тренерхэр Нэпсэу Бисльян, Мерэм Сайд, Беданыкъо Байзэт, Беданыкъо Рэмэзан, Роман Оробцов.

Тыжыныр къыдэзыхыгъэхэр бэнэкуюиту. Ахэр Хъаклако Дан, кг 57-рэ, тренерхэр Мерэм Сайдэрэ Шхъэлэхъо Адамрэ, Анна Лоднева, кг 63-рэ, тренерхэр Адзынэ Алый, Мерэм Сайд.

Ящэнэрэ чыплэхэр къызыгъашаагъэхэр: Шыбзыхъо Алый, кг 55-рэ, Тыгъужъ Тлахыр, кг 60, Эдуард Мирошников, кг 60, Юрий Балоян, кг 66-рэ, Григорий Саакян, кг 81-рэ, Ваган Григорян, кг 90-рэ, Екатерина Соловьева, кг 78-м къехъ.

Тренерхэр Нэпсэу Бисльян, Хъакурынэ Дамир, Хъабэхъу Адамэ, Роман Оробцовым, Беданыкъо Рэмэзанэ, Сергей Шутовым, Нэныжъ Байзэт джэрээр къэзыхыгъэхэр агъасэх.

Агэрэ чыплэр къыдэзыхыгъэхэр Къыблэм идышэ медальхэр зыфагъэшьшошагъэхэр Урысыем икъалэеджаклохэм якъе Спартакиадэ хэлжъэштхых. Зэнэкъюм шышхъэу мазэм Казан щыкъошт.

Адыгейим икъалэхэм ямызакъоу, типшашъэхэри Ермэлхъаблэ дэгъюу зэрэшьбэнагъэхэм ишуагъэкэ республикем ихэшыпкыгъэ команда Къыблэм ятлонэрэ чыплэр къыщидихыгъ. Казан дзюдомкэ щыкъошт зэлукъэгъухэм тибэнаклохэм якулай чанэу къыщагъэлэгъонэу, хагъэунэфыкъырэ чыплэхэр къахьынхэу афэтэло.

Зэхэзыгъэр
ыкъи къыдэзы-
гъэкъырэ:
Адыгэ Республикаим
лъяпкэ Иофхэмкэ,
Ижыб къэралхэм ашы-
псурэ тильэпкэ-
гъухэм адьярэ зэпхы-
ныгъэхэмкэ ыкъи
къэбар жуугъэм
иамалхэмкэ и Комитет
Адресыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэ-
шийэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм
къайхырэ А4-кэ
заджэхэрэ тхьапхэу
зипчагъэкэ 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлтээ, шрифтэр
12-м нахь цыкъунэу
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхыгъэхэр редакцием
зэкъегъекъожых.

E-mail: adygoevoice@mail.ru

Зыщаушихъятыгъэр:
Урысые Федерацием
хэутиы Иофхэмкэ, тел-
радиокъэтын-
хэмкэ ыкъи зэльы-
їсыкъэ амалхэмкэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
Чыпэ гъэлоры-
шапл, зэраушыхъятыгъэ
номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэ
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкъэмкэ
пчагъяр
4312
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1020

Хэутиным узчи-
кэтхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр
18.00
Зыщыхаутырэ
уахътэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор
шъхьайэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шъхьайэм
игуадзэр
Мэшлэкъо
С. А.

Пшъэдэкъиж
зыхырэ секретарыр
Хъурм
Х. Х.